

EMİNE BATAR'DAN DÜĞÜN DAVETİ

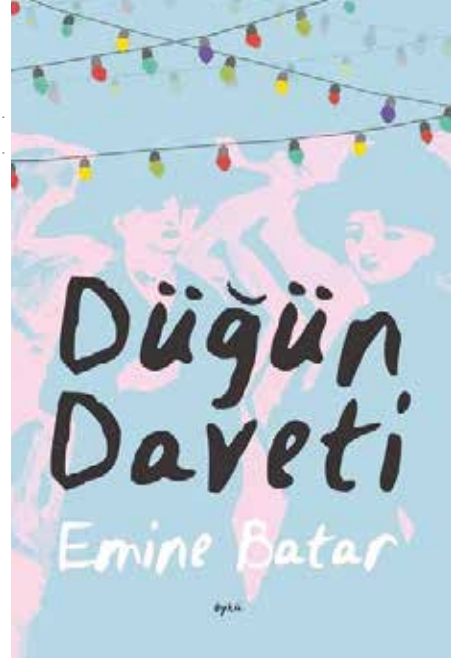
Şadi KOCABAŞ

Klasik hikâyeciliğin “ne anlatıldığı-
nı”, modern hikâyeciliğin “nasıl anla-
tıldığını” önceleyen birbirinden farklı
iki yönelimini aynı anlatım biçimin-
de ve birbirlerine üstünlük kurmak-
sızın hassas bir dengede buluşturan
hikâyelerden oluşuyor *Düğün Daveti*.

Emine Batar, her an iç içe olduğu-
muz gündelik olayları gerçekçi bir ba-
kışla ve bütün duruluğuyla elle tutulur
gözle görülür bir netlikte sayfalara taşı-
makla birlikte insan, zaman ve mekâna
dair fiziksel betimlemelere girmeyerek
okuyucuların önüne duvarları kaldırıl-
mış yoruma açık sayfalar bırakıyor.

Yazar, modern anlatımda yaygın
olarak başvurulan “zihin akışı” ve “iç
monolog” yöntemlerini kullanarak sık
sık “iç sese” kulak veriyor olsa da bu
tür anlatılarda görmeye alışkın oldu-
ğumuz puslu, muğlak ve şaşırtan bir
ifade biçimi denemiyor. Kelimelerden,
çoklu çağrışımsal anlamlarıyla değil,
sözlükteki ilk karşılıklarıyla, sokaktaki
insanın birbiriyle iletişimde kullandığı
ilk anlamlarıyla ve düzgün, anlaşılır,
kurallı cümleler oluşturarak; ender
olarak diyaloglar içinde; çoğu zaman
iç konuşmalarda, hemen her okuyanın
anlayabileceği bir sadelikte yararlanı-
yor.

Onun hikâyelerinde “zaman”, tak-
vimde özellikle yeri işaretlenmiş bir

Emine BATAR, *Düğün Daveti*,
Şule Yayınları, 2015, İstanbul

zaman değil. Her an, her saat, her gün,
her mevsim, her yıl... Bu bakımdan
metinler, başlangıcı ve sonu tanımlan-
mamış bir zaman algısı içinde yürüyor.
Öyle olunca vaktin geçip geçmediğini,
yolculukların ne kadar sürdüğünü öl-
çemiyorsunuz. Zaten çoğu zaman başa
dönülüyor. Anlatılanların asıl vurgula-
dıkları, ne zaman yaşandığı değil, ne-
lerin yaşandığı, nasıl yaşandığı yani o
kesite neler sığdırdıklarımıza ilişkin.

“Mekân”dan da bağımsız, yaşananlar.
Nerde geçtiğinin ne önemi var?
Her yerde, her sokakta, her şehirde,
her ülkede; bütün kentlerde... Özel-
likle Türkiye’de... Yazarın oturup da
mekân tasvirleri yapmaması bundan.
Mekânın değil, ana obje olan insanın

ya da yazgıların belirlediği bir akış içinde yürüyör her ne varsa anlatılan.

Yazarın görüp duyduklarından, üzerinde etki bırakanlardan ya da aklından geçenlerin penceresinden topladığı ve bir bakış süzgecinden geçirdikten sonra elinde biriktirdiği izlenimlerden birer seçki bunlar. Kahramanın isminin de önemi yok çünkü her sokak başında, her tramvayda, her ofiste gördüklerimizden. Hayatın tam içinden geliyorlar. Onları tutup metinlerde birer kahraman yapan, yazarın odaklandığı ayrıntılar.

Bir şekilde tanıdığı, karşılaştığı, yaşadıkları ve kişilikleri hakkında bilgi sahibi olduğu kimseleri gözlem, akıl yürütme ve tasavvur yoluyla izleyen, not eden, onların görünen ya da muhayyel sonlarına yönelik fotoğraflar çeken bir yazarın önümüze koyduğu albümdür bu hikâyeler toplamı.

Albümde yer alan kişilerin ve olayların seçiminde dikkati çeken en önemli ayrıntı, kişilerin de olayların da muhtemelen yazarın kendi dünyasını yansıttığı olması. Yoksa bütün bunlar yazarın kendi başından geçenler mi? Bütün bu kahramanlar yazarın kendisi mi? Böyle düşünmeye iten birçok neden var. Her şeyden önce, hikâyeleri hep “o” anlatıcı naklediyor ve üstelik ısrarla aynı kalemi ve mikrofonu kullanıyor. Başladıktan kısa bir süre sonra, “o” anlatıcılığı tasfiye edip yerine “ben” anlatıcılığı süren müdahaleleri var yazarın. Seçilen karakterler aynı mahalleden. Birbirlerini giysilerinden, yürüyüşlerinden, kokularından tanı-

yorlar. Bu kadar yakınlaşma ancak insanın kendisiyle olur. Bence yazar yaşadıklarını naklediyor; kimi zaman da “*bunları ben yaşasam herhalde başıma bunlar gelirdi*” duruşu ile karşımızda.

Aşklar, ayrılıklar, aldatmalar, hastalıklar, başarılar, hayal kırıklıkları, hırslar, yarışlar, ölümler gibi çok iyi bildiğimiz şeylerden söz ediliyor bu hikâyelerde. Özellikle boşa kürek çekmenin ve ölümün sıcak nefesini hep duyuyoruz. Büyük ve kontrolsüz beklentilerin açtığı yaraları sarmakla geçiyor ömrümüz... Mutluluğumuzun, kendi elimizle çiçeklerini zehirlediğimiz küçücük bahçelerindeyiz.

Sıradan insanlar işte... Sen, ben, o, biz. Okulda, iş yerinde, sokakta, otobüste, mezarda yan-yana olduklarımız.

Yazar dertli. Oturup bir de o dertlerle tartışma hâlinde. Seyirci kalmıyor. Çoğunlukla sert tepkiler veriyor. Müdahaleci. “*Böyle olmamalı*” diyen bir bakışı var. Hikâyeler konulu ama olay hikâyelerindeki gibi “giriş, gelişme, sonuç” düzeninde bir bağlantı yok. Gerçek hayattan alınmış kesitlerin, yazarın kişisel izlenimleriyle yeniden tasarlanması var.

Sait Faik için *çok iyi bir gözlemci* denir. İnsanları, çiçeği, yağmuru, renkleri, kokuları ne güzel tasvir eder. Emine Batar da oturup konuşabileceğimiz kadar yakınımıza getirir insanları. Onlar; kayınbiraderler, komşunun evlenecek çağa gelen kızları, okuldaki müdür, öğretmen arkadaşlar, mahalle bakkalı, yan dairededeki komşular gibi tamamen yerli ve bilindik kimseler.

Yazarın kişilere ve olayların akışına müdahalelerinde öğretmen kimliğinin belirgin etkisi gözleniyor. Sınıfa hâkim, öğrencileri tanıyan, çalışkan-tembeli gören, cezalandıran, takdir eden, akıl veren, yanağını okşayan yer yer anne şefkatinde yer yer kulak çeken bir otorite.

“Fantastik” bir anlatım denemiyor. Anlaşılır, ayakları yere basan cümleler. Buna rağmen kuru, tekdüze ve tekrara düşen bir anlatımdan uzak. Her hikâyede canlı, yenilenen, kıyafet değiştiren, sıkmayan, alıp götüren bir anlatım.

Bütünüyle de okuyucunun yorumuna terk edilmiş hikâyeler değil doğrusu. Yazar, ipin ucunu elinden

bırakmıyor. Okuyucuya düşünme fırsatı vermekle birlikte, metnin sonuna kadar beraberinde yürüyerek gerekli yönlendirmeleri, uyarıları yapıyor. Bu şekilde, hedeflediği yoruma doğru sürüklüyor. Yer yer realist romancılar gibi o ana kadar olan biteni birkaç cümleyle özetliyor, olayların akışına müdahale ediyor.

Sanırım bundan sonrasında en iyisi okuyucuları; özellikle bizim insanımızın gözyaşlarını, aşklarını, aldınışlarını, bekleyişlerini, intiharlarını, sosyal çatışmalarını özgün bir anlatım biçimiyle ve farklı bir pencereden gözlemleyerek sayfalarına kendine has bir kurgu ve dille taşıyan Emine Batar'ın hikâyeleriyle başbaşa bırakmak.

YAMAN DEDE'DEN MEKTUPLAR

Suavi Kemal YAZGIÇ

Diyamandı olarak dünyaya geldi ve Yaman Dede olarak göçtü. Tek cümle ile ifade edilemeyecek bir öyküsü var Yaman Dede'nin. 1884 yılında Kayseri Rumlarından iplik Tüccarı Yuvar oğlu Afuranı'den doğma Dymandı'nin (anlamı elmas) rüştiyedeiken (ortaokul) Farsça hocasının tahtaya yazdığı Mesnevi beyitleri ile Mevlana ile tanışır ve “Mevlana beni onlardan almadı, beni benden aldı” diyerek özetlediği bir hidayet sürecinin ilk kıvılcımı böylece doğar. İdadide arkadaşları kendisine “Yamandı Molla” lakabını uygun

görmüşlerdir Diyamandı için. Farsça dersinde başta Mesnevi olmak üzere Şark İslam klasiklerinden beyitler ezberleyen, din dersinden gayrimüslim talebeler muaf olduğu hâlde sınıfta oturan ve bir Müslüman gibi ilmi-hal bilgilerinin, Rasulullah'ın hayatını, inanç esaslarını öğrenen Diyamandı; farkında olmadan içindeki aşk ile mümin olmuştur. İslam'a duyduğu sevgi gün geçtikçe artmakta, bir taraftan tıpkı Farsça edebî metinler gibi aruz kalıpları ile rubailer, gazeller yazmaya çalışmaktadır. Ancak toplum, okul, arkadaş ve aile çevresinde hâlen Hristiyan olarak tanınmaktadır.

Sadık Yalsızuçanlar, işte tam da bu hikâyeyi safha safha anlatıyor. Yaman Dede'nin kızına yazdığı mektuplarını okurken bir hidayete de adım adım şa-